

De laatste 48 uur

Elke zaterdag laat **Luk Alloo** een bekende mens de balans opmaken van zijn leven.

Jean-Luc Dehaene (67) zit al 41 jaar in de politiek. Hij was senator, kamerlid, burgemeester, minister van Sociale Zaken, minister van Verkeerswezen en eerste minister. Nu is de Club Brugge-fan Europees parlementslid.

‘Ik ben spelenderwijs politicus geworden’

De minister van Staat ontvangt mij in zijn kantoor in het Europees parlement. Buiten speelt de regen tegen het raam, binnen heerst rust.

Het probleem pas oplossen als het zich stelt. Dit is het probleem: u hebt nog 48 uur te leven.

Jean-Luc Dehaene: ‘Ik zou het niet geloven. Het heeft geen zin om mijn agenda plots om te gooien of plots dingen te gaan doen die ik altijd heb willen doen. Ik heb mooie herinneringen aan het afscheid van mijn moeder. Zij was 86, had al een poos kanker en koos er bewust voor om haar huis te verlaten en zich professioneel te laten omringen om de pijn te beheersen. Moeder lag op een palliatieve dienst, de pijncontrole was efficiënt. Tot kort voor haar einde beleefde ze haar leven heel bewust. Wij hebben allemaal afscheid van haar kunnen nemen. Zo zie ik het ook voor mezelf: een rustige overgang naar iets wat uiteindelijk een continuïteit is met wat je hier hebt beleefd.’
‘Vroeger zou ik gezegd hebben: liever onverwachts sterven. Nu niet meer. Plots sterven is een traumatische ervaring voor je omgeving. Als je alles op een natuurlijke manier beleefd, is het verrijkend. De dood kan ook een pijnlijk afscheid zijn, vooral als ze te vroeg komt. Mijn vader stierf toen ik 21 was en ik heb twee kleinkinderen verloren. De dood is niet meteen een vriend.’

Hebt u angst voor de dood?

‘Het is geen obsessie, maar ik heb wel schrik van een aftakelingsproces. Ik heb mijn grootmoeder en mijn schoonvader zien aftakelen, ik ken het fenomeen Alzheimer.’

Speelt gezondheid een belangrijke rol in uw dagelijkse leven?

‘Volgens de gespecialiseerde pers

niet. (lacht) Ik weeg 10 tot 15 kilo te veel. Maar ik voel niet de nood om zwaar te gaan diëten. Trouwens, mijn vrouw zegt dat ik er het karakter niet voor heb, ik kan niet van een snoepje of een goed glas bier blijven. Waarom haalt Celie het dan in huis? (lacht) Ik ben dus geen goed voorbeeld, maar anderzijds voel ik mij goed in mijn vel. Mentaal heb ik altijd gezond geleefd. Ik vereenzelvig mij niet met mijn werk, ik relatieveer veel en blijf alles afstandelijk bekijken. Ik heb veel gerealiseerd omdat ik het op mijn manier deed. Ik kan met stress omgaan en ervaar stress als een positieve factor. Mijn conclusie is: ik leef in balans, fysiek wat ongezond, maar mentaal gezond.’

U hebt een imposant CV. Hebt u niet te hard gewerkt en te weinig genoten?

‘Er waren periodes dat ik heel hard heb gewerkt, lange dagen met veel werkuren en weinig slaap. Ik vraag me soms af hoe ik dat allemaal heb gedaan. Maar hard werken ligt in mijn aard. Ik ben altijd mezelf gebleven in de arbeid. Dat is een luxe, dat besef ik. Bovendien heb ik altijd veel tijd vrijgemaakt voor toneel, muziek, voetbal en literatuur. Ik was niet altijd een *family man*, maar ik haal momenteel een en ander in.’

U bent bijna 68, toch puilt uw agenda uit. Is een drukke agenda een noodzaak?

‘Waarschijnlijk wel, ik kan hoegenaamd niet genieten van uitslapen, zelfs niet op vakantie. Ik ben ook niet iemand die kan luieren in een strandstoel of rondhangen aan een zwembad. Ik moet iets omhanden hebben. Ik behoor tot de generatie die is opgevoed door de Jezuïeten. *Niets doen geeft slechte gedachten*, zeiden die en dus moest je je bezighouden.’ (lacht)

Doelde men met slechte gedachten op cafébezoek, achter de meisjes aan zitten, vrijen?

‘Dat was zeer eenzijdig, ja. Maar sinds de laatste regering die ik geleid heb, doe ik alles meer ontspannen. Ik heb geen eindverantwoordelijkheid meer, ik denk mee en adviseer. Ik zou kunnen stoppen, maar dat is geen droom. Ik zie mensen die met brugpensioen gaan en twee maanden later ongelukkig zijn omdat ze niets meer te doen hebben. Stop ik met politiek, dan doe ik morgen iets anders. Actief zijn zit ingebakken, ook in mijn relatie met Celie. Stel dat ik thuis zou zitten! Voortdurend op elkaars gezicht of handen kijken zou wellicht problematisch worden.’ (lacht)

Wat wilde u eigenlijk worden, als kleine jongen?

‘Toen ik tien, twaalf jaar was, droomde ik ervan om naar de militaire school te gaan. Op mijn zeventiende liep ik school aan het Sint-Jozefscollege in Aalst. Ik wilde toen volledig kappen met mijn studies om in de Antwerpse havendokken te gaan werken. Het was toen 1957. Ik stelde de gezagsstructuren in vraag en wilde in het echte leven staan. Het kon dus alle kanten uit, met mij. Ik heb nooit een ideaalbeeld gehad van de goede studierichting. Ik heb het geluk gehad dat mijn ouders niet bepaalden wat ik moest doen. Ik heb uiteindelijk de humaniora uitgedaan en aan de universiteiten van Namen en Leuven gestudeerd.’

Daar studeerde u rechten en economie. Politiek stond niet meteen op uw verlanglijstje?

‘Dat klopt. Ik ben spelenderwijs politicus geworden. Aan het einde van mijn studies wist ik hoegenaamd niet wat ik zou gaan doen. Ik wilde ontwikkelingshulp doen

om van mijn militaire dienst af te geraken, maar dat zag Celie niet zitten. Ik was actief bij de scouts en op mijn 23ste kwam het voorstel om Verbondscmissaris van de katholieke scouts te worden. Nadien ging ik bij de studiedienst van het ACW aan de slag. Ik was geroepen om Wilfried Martens op te volgen als voorzitter van de CVP-jongeren, maar dat zag het ACW niet zitten. Ik heb toen zonder aarzelen voor het ACW gekozen. Later zijn er voorstellen gekomen vanuit het ACW om in ministeriële kabinetten te gaan werken. In die zin heb ik een luxeleven geleid, alles werd mij in de schoot gegooid.’

Hebt u van iets spijt? U had misschien een gevreesd vakbondsmann kunnen worden in de haven. Of een topgeneraal in het Belgisch leger.

‘Mijn leven had er inderdaad totaal anders kunnen uitzien, dat zijn keuzes die je maakt. Het was aantrekkelijk om voorzitter van de CVP-jongeren te worden, maar ik wist dat het een kortetermijnopdracht was die op niets kon uitdraaien. Ik had een stevige basis bij het ACW, van daaruit kon ik van alles gaan doen. Ik werd medewerker van kabinetten, kabinetschef bij Martens, minister en eerste minister. Ik heb toch een aantal dingen kunnen realiseren.’

Hebt u ooit overwogen om uit de politiek te stappen?

‘Ik heb het even overwogen, op zondag 24 november 1991. Ik was ontgoocheld door die doorbraak van het Vlaams Blok en ik ervoer voor het eerst een gevoel van onrechtvaardigheid. We werden toen heel bizar beoordeeld door de burger. Ondertussen ken ik het zappedrag van de kiezer en heb ik ermee leren leven. Ik merk alleen dat het verergerd. De beoordeling van de

politicus was vroeger een collectief gebeuren, nu reageert de burger veel individueler. Op basis van perceptie en enkele impressies die men opdoet in de media, wikt en weegt men politici. Niet de regeerperiode van vier jaar maar de laatste veertien dagen in een campagne zijn belangrijk. Eén incident is voldoende om alles te keren. Ik heb het meegemaakt in 1999. Toen bepaalde een dioxinecrisis het resultaat van de stemmen. Uit onderzoek blijkt dat de burger 14 dagen na de verkiezingen anders zou hebben gestemd. Daarin functioneren is moeilijk.’

Wat deed u de dag na die verkiezingsuitslag van 1991?

‘Ik was vice-premier en ben toen naar de leiding van het ACW gestapt. Ik zei hen: *Ik zie het niet meer zitten in de Wetstraat. Ik kom terug naar de beweging.* Wat kan ik hier voor zinvols doen? Ze hadden daar begrip voor en er werd actief gebrainstormd. *Out of the blue* is het voorstel gekomen om eerste minister te worden. Toen alles vastzat, heeft partijvoorzitter Herman Van Rompuy de koning voorgesteld mij als formateur te benoemen en later werd ik premier.’

Hebt u vrienden kunnen maken in de politiek?

‘In de politiek heb je tijdelijke bondgenoten en teamgenoten, collega’s en tegenstanders. Af en toe vind je in de oppositie of in de coalitie boeiende gesprekspartners. Maar we blijven concurrenten. Er is dus altijd een zekere afstandelijkheid die niet te rijmen valt met echte vriendschap.’

Vindt u het niet jammer dat u al 41 jaar in een vak zonder vriendschappen opereert?

‘Dat zie je in alle professionele milieus. Ook aan de universiteit, in de

‘Celie zegt dat ik het karakter niet heb om zwaar te diëten. Ik kan niet van een snoepje of een goed glas bier blijven. Waarom haalt ze het dan in huis?’